

FINANTSINSPEKTSIOON

JUHATUSE OTSUS

Tallinn

17. oktoober 2014 nr. 4.1-1/55

ÜLDKORRALDUS

Finantsinspeksiooni valikud lähtuvalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013

1. Õiguslik alus

- 1.1. Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi ka *FIS*) § 2 lõike 1 kohaselt on riiklik finantsjärelevalve FIS-i tähenduses järelevalve riikliku finantsjärelevalve subjektide üle ning FIS-is, krediidiasutuste seaduses, kindlustustegevuse seaduses, investeerimisfondide seaduses, kogumispensionide seaduses, väärtpaberituru seaduses, liikluskindlustuse seaduses, makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses ning nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tegevuse üle.
- 1.2. FIS § 3 sätestab, et finantsjärelevalvet teostatakse finantssektori stabiilsuse, usaldusväarsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 1.3. FIS § 6 lg 1 punkti 8 kohaselt on Finantsinspeksiooni ülesanne finantsjärelevalve eesmärgi saavutamiseks muuhulgas täita seadusest tulenevaid ülesandeid, mis on vajalikud finantsjärelevalve eesmärgi saavutamiseks.
- 1.4. FIS § 55 lõike 1 kohaselt teeb Finantsinspeksiooni juhatus otsuseid ja ettekirjutusi ning annab Inspeksiooni nimel korraldusi ja üldkorraldusi. FIS § 18 lg 2 punkti 4¹ kohaselt otsustab juhatus finantsjärelevalve teostamisega seotud küsimustes FIS § 2 lõikes 1 nimetatud seadustes sätestatud alustel üldkorralduse andmise Euroopa Liidu õigusaktides liikmesriigile või pädevale asutusele jäetud riigisiseste valikute kohaldamiseks.
- 1.5. Käesolev otsus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013 (lühendatult CRR, edaspidi ka *Määrus*) tulenevaid valikuid, mis on antud otsustamiseks pädevatele asutustele. Kuna Määrus on otsekohalduv, on käesolevas otsuses käsitletud vaid Määrusest tulenevaid valikuid ja nende põhjendusi. Otsuse eesmärgiks ei ole sisustada muid Määruse sätteid ja seda ei peaks sel viisil ka tõlgendama.

- 1.6. Määruse art 4 lg 1 punkti 40 kohaselt on pädevad asutused siseriikliku õiguse kohaselt ametlikult tunnustatud ametiasutused või organid, kellele on siseriikliku õigusega antud volitused teostada kõnealuses liikmesriigis toimiva järelevalvesüsteemi osana järelevalvet krediitiasutuste ja investeerimisühingute üle. Seega on Finantsinspektsiooni juhatus tulenevalt Määruse art 4 lg 1 punktist 40 ning FIS § 2 lõikest 1, FIS § 18 lg 2 punktist 4¹ ning FIS § 55 lõikest 1 pädev otsustama Määruses sätestatud valikuid.
- 1.7. Finantsinspektsioon juhib tähelepanu, et mitmed Määruse valikud on seotud Euroopa Pangandusjärelevalve (edaspidi ka *EBA*) tehniliste standarditega, mis on iseloomult otsekohalduvad ja võivad sisaldada lisanõudeid, mida Määrus ei käsitle. Tehnilisi standardeid töötab välja EBA ja pärast Euroopa Komisjoni poolt vastuvõtmist on need õiguslikult siduvad. EBA annab välja ka juhiseid ning on algatanud ühtse reeglistiku (nn *Single Rulebook*) küsimuste ja vastuste vahendi (nn *Q&A tool*), et aidata kaasa Määruse ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL (lühendatult CRD IV, edaspidi ka *Direktiiv*) ühtsele kohaldamisele.

2. Haldusakti adressaadid

- 2.1. Käesolevas haldusaktis sätestatu kohaldub krediitiasutustele ja investeerimisühingutele nagu need on defineeritud Määruse artiklis 4, välja arvatud, kui on sätestatud teisiti.

3. Kaalutusõigus ja proportsionaalsus

- 3.1. Finantsinspektsioon on Määruses sätestatud valikute tegemisel lähtunud FIS §-s 3 sätestatud finantssektori stabiilsuse, usaldusväarsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaitamise eesmärkidest, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 3.2. Finantssüsteemi ning õiguskindlust suurendava õigusruumi stabiilsuse tagamiseks on valikute tegemisel arvestatud samas valdkonnas varasemalt kehtinud regulatsioonidega, kus see on mõistlik ning põhjendatud. Kui ei esine põhjendatud vajadust varasemalt kehtinud põhimõtteid muuta, on varasemat regulatsiooni arvestavad valikud ka kohustatud isikutele tekkivate muudatuste mittevajalikkuse tõttu eelduslikult säästlikumad ning vähem koormavamad.
- 3.3. Finantsinspektsioon teeb käesoleva üldkorraldusega valikud järgnevalt nimetatud Määruse sätete osas: art 89 lõike 3 osas tulenevalt nimetatud lõike viimases lauses sätestatud õigusest; art 327 lõike 2 osas tulenevalt nimetatud lõike esimeses lauses sätestatud õigusest; art 465 lg 1 punktide a ja b osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 2; art 467 lg 2 punktide a-d osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 3; art 468 lg 2 punktide a-c osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 3; art 478 lg 1 punktide a-d ja lg 2 punktide a-j osas, võttes arvesse art 478 lg 3 punktides a-d sätestatud, tulenevalt viimatinimetatud lõike esimeses lauses sätestatud õigusest; art 479 lg 3 punktide a-d osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 4; art 480 lg 2 punktide a-d osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 3; art 481 lg 3 punktide a-d ja lõike 4 osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 5 ja 486 lg 5 punktide a-h osas tulenevalt nimetatud artikli lõikest 6.

Finantsinspeksioon teeb Määruse vastavates artiklites osundatud valikud järgnevatel kaalutlustel:

- 3.3.1. Määruse art 89 lõikes 3 nimetatud valiku puhul on punktis a esitatud käsitus lähedane varemkehtinud käsitlusele ning selle kohaldamine aitab kaasa regulatiivse keskkonna stabiilsuse säilitamisele. Valiku eeldatav mõju ei ole märkimisväärne.
- 3.3.2. Määruse art 327 lõikes 2 nimetatud seisukoha osas tehtud valik on lähedane enne Määruse jõustumist kehtinud käsitlusele ning selle kohaldamine aitab kaasa regulatiivse keskkonna stabiilsuse säilitamisele. Enne Määruse jõustumist oli Eesti Panga presidendi määruse krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arvutamise korruga lubatud tasaarvestada positsioone vahetatavas väärtpaberi ja instrumendis, mille vastu seda väärtpaberit saab tulevikus vahetada, ainult tingimusel, et kasutatakse meetodit, mis arvestab vahetamise tõenäosust või sisaldab kapitalinõuet väärtpaberi vahetamisega kaasneva võimaliku kahju katmiseks.¹
- 3.3.3. Määruse art 465 lõike 2 alusel tehtav valik nimetatud artikli lõike 1 alapunktides sätestatu osas kehtib vaid aastal 2014. Alates 2015 rakenduvad piirmäärad esimese taseme põhiomavahenditel 4,5% ja esimese taseme omavahenditel 6%. Võimalikest valikutest konservatiivseima määra valimine vähendab Määruse jõustumisega ning sellega kaasneva kapitali adekvaatsuse normatiivi languse (Eestis 10%-lt 8%-le) negatiivset mõju finantssektori kapitaliseeritusele.
- 3.3.4. Määruse art 467 lõike 3 alusel tehtava valiku puhul on põhjendatud arvata kõnealuse artikli lõike 2 punktide a-d osas kohe kogu realiseerimata kahjum omavahendite hulka, st rakendada protsendimäära 100% alates 2014. Valiku eeldatav mõju Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele ei ole märkimisväärne. Realiseerimata kahjumi kohene 100%-ne arvessevõtmine lihtsustab omavahendite arvutamist ning vähendab seetõttu subjektide halduskoormust. Riskipositsioonide osas keskvalitsuste vastu, mis on kategoorias „müügivalmis“ ei pea valikut tegema, kuna selline kajastamine ei olnud lubatud Eestis enne 1. jaanuari 2014.
- 3.3.5. Määruse art 468 lõike 3 alusel tehtava valiku puhul on põhjendatud kõnealuse artikli lõike 2 punktide a-c osas arvata kogu realiseerimata kasum omavahendite hulka, st rakendada 0% määra mahaarvamisel. Alates 2017 oleks olenemata üleminekusättest asjakohane protsendimäär 0%. Valiku eeldatav mõju Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele ei ole märkimisväärne. Realiseerimata kasumi kohene arvessevõtmine lihtsustab omavahendite arvutamist ning vähendab seetõttu subjektide halduskoormust.
- 3.3.6. Määruse artikli 478 lõike 3 punktides a-d nimetatud mahaarvamiste puhul on põhjendatud teha kõnealuse artikli lõigete 1 ja 2 kõigi alapunktide osas maksimaalselt konservatiivne valik. Valiku eeldatav mõju Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele ei ole märkimisväärne. Kohene täielik kohaldamine lihtsustab omavahendite arvutamist ning vähendab seetõttu subjektide halduskoormust.

¹ Nimetatu oli lubatud tulenevalt Eesti Panga Presidendi 29.12.2006 määruse nr 13 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arvutamise kord“ § 271 lõikest 3. Nimetatud määrus on alates 10.01.2014 kehtetu.

- 3.3.7. Määruse art 479 lõike 4 alusel tehtava valiku osas on põhjendatud kõnealuse artikli lõike 3 punktide a-d osas teha konservatiivsem valik. Valiku eeldatav mõju krediidasutuste ja investeerimisühingute omavahenditele, kelle omavahendites on vähemusosalused, ei ole märkimisväärne. Nende instrumentide ja kirjete, mis ei kvalifitseeru vähemusosaustena, konsolideeritud esimese taseme põhiomavahendites täies ulatuses mitte arvessevõtmine parandab Finantsinspektsiooni hinnangul omavahendite kvaliteeti.
- 3.3.8. Määruse art 480 lõike 3 alusel tehtava valiku osas on põhjendatud kõnealuse artikli lõike 2 kõigi alapunktide osas teha maksimaalselt konservatiivne valik. Valiku eeldatav mõju üksikute krediidasutuste ja investeerimisühingute konsolideeritud omavahenditele ei ole oluline. Konsolideeritud omavahendites vähemusosaluste ning kvalifitseeruvate täiendavate esimese taseme omavahendite ja teise taseme omavahendite mitte arvessevõtmine parandab omavahendite kvaliteeti.
- 3.3.9. Määruse art 481 lõike 5 alusel tehtava valiku osas on kõnealuse artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud iga filtri või mahaarvamise puhul põhjendatud teha kõnealuse artikli lõigete 3 ja 4 osas kõige konservatiivsem valik. Valiku eeldatav mõju Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele ei ole märkimisväärne. Kohene täielik kohaldamine lihtsustab omavahendite arvutamist ning vähendab seetõttu subjektide halduskoormust.
- 3.3.10. Määruse art 486 lõike 6 alusel tehtava valiku puhul on põhjendatud kõnealuse artikli lõike 5 osas teha maksimaalselt konservatiivne valik. Valiku eeldatav mõju Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele ei ole märkimisväärne. Kiiremat üleminekut võimaldava variandi kohaldamine lihtsustab omavahendite arvutamist ning vähendab seetõttu subjektide halduskoormust.

4. Ära kuulamisõiguse tagamine

- 4.1. Haldusmenetluse seaduse (edaspidi ka *HMS*) § 40 lg 3 punkti 6 kohaselt võib haldusmenetluse läbi viia menetlusosalise arvamust ja vastuväiteid ära kuulamata, kui haldusakt antakse üldkorraldusena või menetlusosaliste arv on suurem kui 50.
- 4.2. HMS § 51 lõike 2 kohaselt on üldkorraldus haldusakt, mis on suunatud üldiste tunnuste alusel kindlaksmääratud isikutele või asja avalik-õigusliku seisundi muutmisele. Käesolev haldusakt on üldkorraldus.
- 4.3. Arvestades, et otsusega tehtavad valikud on otsekohalduvas Määruses rangelt piiritletud ning kaalunud Määruses sätestatud valikute sisu ja tehnilist iseloomu, valikute vähest mõju adressaatide õigustele ja kohustustele ning avalikku huvi nii Eesti, kui Euroopa Liidu tasandil finantsstabiilsuse säilitamiseks ning käesoleva otsuse vastuvõtmiseks, samuti asjaolu, et regulatiivses raamistikus ei toimu senisega olulisi sisulisi muutuseid, otsustas Finantsinspektsioon HMS § 40 lg 3 punkti 6 kohaselt mitte ära kuulata menetlusosaliste arvamusi ja vastuväiteid.

5. Haldusakti kättetoimetamine ja avalikustamine

- 5.1. HMS § 62 lõike 1 kohaselt tehakse haldusakt menetlusosalisele teatavaks vabas vormis, kui seaduses või määruses ei ole sätestatud teisiti. HMS § 25 lõike 3 kohaselt toimetatakse

dokument kätte juhul, kui see on seaduse või määrusega ette nähtud. Muudel juhtudel piisab dokumendi teatavastegemisest vabas vormis.

- 5.2. HMS § 62 lg 2 punkti 1 kohaselt tehakse haldusakt kättetoimetamisega teatavaks HMS 1. peatüki 7. jaos sätestatud korras isikule, kelle õigusi haldusaktiga piiratakse või kellele pannakse haldusaktiga täiendavaid kohustusi.
- 5.3. Antud juhul on tegemist üldkorraldusega, kus isikute ring, kelle õigusi haldusaktiga piiratakse või kellele pannakse täiendavaid kohustusi, on käesoleval ajahetkel teada. Tulenevalt krediitiasutuste seaduse (edaspidi ka *KAS*) § 13 lõikest 1 võivad krediitiasutusena ning tulenevalt väärpaberituru seaduse (edaspidi ka *VPTS*) § 48 lõikest 1 võivad investeerimisühinguna tegutseda vaid vastavat tegevuslooma omavad isikud. Krediitiasutusena või investeerimisühinguna tegevusloata tegutsemine on karistusseadustiku §-i 372 kohaselt karistatav.

Antud hetkel on Finantsinspeksioonilt kehtiva tegevusloa saanud kaheksa krediitiasutust ning neli investeerimisühingut. Seega on teada kõik konkreetsed isikud, kelle õigusi käesoleva otsusega vahetult mõjutatakse.

- 5.4. Eelnevast tulenevalt ei esine käesoleval juhul HMS § 62 lg 3 punktides 1-3 ega HMS § 31 lg 1 punktides 1 ja 2 sätestatud olukordi, mis eeldaksid käesoleva üldkorralduse avalikult teatavaks tegemist või resolutiivosa avalikustamist üleriigilise levikuga ajalehes või seaduses sätestatud juhtudel väljaandes Ametlikud Teadaanded. Seega tehakse käesolev otsus HMS § 62 lg 2 punkti 1 kohaselt teatavaks kõigile krediitiasutustele ja investeerimisühingutele kättetoimetamisega.
- 5.5. FIS § 53 lg 3 punkti 1¹ kohaselt avalikustab Finantsinspeksioon oma veebilehel FIS § 55 lõike 1 alusel antud üldkorraldused.

Otsuse avaldamine Finantsinspeksiooni kodulehel võimaldab sellega tutvuda ka kõigil nendel isikutel, kelle õigusi ja kohustusi see ei puuduta. Muuhulgas võimaldab see otsusega tutvumist ka võimalikel tulevastel krediitiasutustel ning investeerimisühingutel.

6. Resolutsioon

Lähtudes FIS § 18 lg 2 punktist 4¹, § 55 lõikest 1, § 6 lg 1 punktist 8, § 53 lõikest 1¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 käsitletud artiklitest,

Finantsinspeksiooni juhatus otsustas rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013 tulevaid järgnevald valikuid:

1. kohaldada art 89 lg 3 punktis a sätestatud nõudeid;
2. lubada tulenevalt art 327 lõikest 2 tasaarvestust vahetatava väärtpaberi ja selle aluseks olevas instrumendis oleva tasakaalustava positsiooni vahel, arvestades konkreetse vahetatava väärtpaberi vahetamise tõenäosust;
3. määrata art 465 lg 1 punktis a sätestatud suhtarvaks 4,5%;
4. määrata art 465 lg 1 punktis b sätestatud suhtarvaks 6%;

5. määrata art 467 lg 2 punktides a-d sätestatud protsendimääraks 100% alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2017;
6. määrata art 468 lg 2 punktides a-c sätestatud protsendimääraks 100% alates 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2017;
7. määrata art 478 lg 1 punktides a-d sätestatud protsendimääraks 100% alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2017;
8. määrata art 478 lg 2 punktides a-j sätestatud protsendimääraks 100% alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023;
9. määrata art 479 lg 3 punktides a-d sätestatud protsendimääraks 0%;
10. määrata art 480 lg 2 punktis a-d sätestatud teguriks 1;
11. määrata art 481 lg 3 punktides a-d sätestatud protsendimääraks 0%;
12. määrata art 481 lg 4 sätestatud protsendimääraks 0%;
13. määrata art 486 lg 5 punktis a sätestatud protsendimääraks 60%;
14. määrata art 486 lg 5 punktis b sätestatud protsendimääraks 40%;
15. määrata art 486 lg 5 punktis c sätestatud protsendimääraks 20%;
16. määrata art 486 lg 5 punktides d-h sätestatud protsendimääraks 0%.

Otsus jõustub selle teatavaks tegemisest.

Ärakiri otsusest toimetatakse kätte kõigile otsuse vastuvõtmise hetkel Eestis krediidiasutuse ja investeerimisühingu tegevusluba omavatele isikutele. Otsus avalikustatakse ka Finantsinspektsiooni veebilehel.

Tulenevalt halduskohtumenetluse seadustiku §-ist 46 võib käesoleva otsuse peale esitada seaduses ettenähtud korras kaebuse Tallinna Halduskohtule 30 päeva jooksul arvates haldusakti teatavaks tegemisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kilvar Kessler
juhatuse esimees

